

2019

ŠVIETIMO,
MOKSLO
IR SPORTO
MINISTERIJA

NACIONALINIS
EGZAMINŲ
CENTRAS

Vardas, pavardė

Klasė

Mokinio kodas

----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

SKAITYMAS

4 KLASĖ

4

Atidžiai perskaityk tekstą ir atlik užduotis.

Iš dramblių gyvenimo

Pro vartus įvažiavo geltonas mokyklinis autobusas ir iš jo pabiro mokiniai žydromis uniformomis. Visi afrikiečiai. Prie juodos odos žydra spalva labai tiko.

Juos pasitiko drambliukų prieglaudos direktorė Patricija Lukombo, aukšta ponija. Ji buvo apsivilkusi žalios, auksinės ir raudonos spalvų afrikietišką suknelę, ant galvos – skarelė styrančiais kampais. Afrikos žemyno saulėje žmonės rengiasi ryškiai.

Atvažiavę vaikai pabiro tarp drambliukų, glostė juos, kalbino, vaišino atsivežta duona ir bananais. Paskui visi susėdo duonmedžio, didesnio už namą, šešėlyje.

– Mes ilgai ieškojome, kuo galima pamaitinti be mamos likusius našlaičius. Bet tik vienas pienas tinka drambliukams. Moters, pagimdžiusios kūdikį. Bet ką daryti? Juk drambliukui per dieną reikia trijų kibirų pieno, o kai paauga – keturių. Pas mus būna po keliolika tokių, kuriems reikia duoti pieno. Iš kur jo tiek gausi?

Ponia Patricija apžvelgė prtilusius klausytojus.

– Doktoras Džozefas galų gale surado išeitį. Į karvės pieną pripylė daug saldaus kondensuoto pieno, grietinėlės, pridėjo vitaminų, įvairių sutrintų maistingų džianglių žolių, mišinį pašildė – ir drambliukai jį geria net pačepsėdami, žvygaudami iš malonumo kaip paršeliai.

Vaikai prapliupo juoktis ir mėgdžiotis – jie įsivaizdavo, kaip tai atrodo.

– Po trejų metų drambliukai pradeda ėsti ir žolę, jau patys nusilaužia sultingų medžių ūglių ir lapų. Tada mes paieškome, kur džianglėse vaikšto laukinių dramblių būrys, atvežame savo augintinį ir paleidžiame kur nors netoli jo.

– Bet laukiniai drambliai sutryps svetimą ir žmogaus kvapu atsiduodantį ateivį! – sušuko viena mergaitė.

Direktorė nusišypsojo.

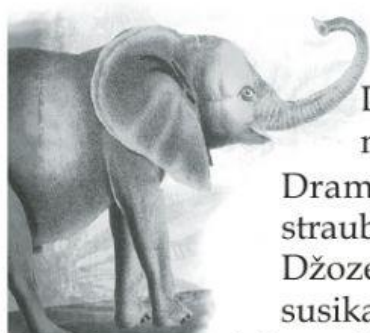
– Ką tu! Drambliai labai protingi. Ir geraširdžiai. Protingesni ir geresni už mus. Užudę atvykėlį, jie apsupa jį ratu, glosto straubliais ir visi siusena.

Drambliai visada, kai džiangiasi, siusena. Paskui vedasi naują per džiangles, rodo, kas skanu, ko geriau neliesti.

Drambliai puikiai susikalba – kriuksėjimais, spygavimais, straublio ir uodegos mostais, jeigu reikia – trimitavimu. Doktoras Džozefas dalį jų kalbos supranta, bet ne visą. Nes drambliai susikalba dar ir ultragarsais.

Ponia Patricija apsidairė. Kažin, ar vaikai supranta?

– Ultragarsų žmogus negirdi. Bet juos girdi drambliai, šunys, dauguma grobuonių ir bitės. Mūsų auklėtinis, atvestas į bandą, jau kitą dieną nebenori grįžti į prieglaudą, nors pas mus maistas geresnis ir jo daug. Jis prieina prie žmonių, straubliu paglosto jiems veidus ir bėga atgal į laukinių būrį. Nes su žmonėmis jam jau nuobodu. Žmonės neis per džiangles dieną ir naktį, po pusantro šimto kilometrų. O drambliai eina. Ir su žmonėmis jis negali susikalbėti. Būryje gali. Seniai visada ką nors išmintingo papasakoja.

– Drambliai viską supranta, net apie gyvenimą ir mirtį, – kalbėjo toliau Patricija. – Ton vieton, kur žuvo jų šeimos narys, jie dar ilgai, kelerius metus, atneša žolės kuokštų ir šakelių. Manau, kad žmonių kalbą jie irgi supranta, net moka atspėti, ką žmogus galvoja. Jie supranta, kad juos medžioja dėl ilčių. Tai brangiausia, ką jie turi. Todėl, kai laukinis dramblys pamato žmogų, slepia savo iltis. Atsisuka į žmogų pasturgaliu. Ypač seniai, kurių iltys didelės ir dėl to labai brangios.

– Ir tokius drįsta šaudyti! – verkdamas sušuko viena iš atvažiavusių mergaičių.

Pagal A. Čekuolio knygą „Keturi žiemos vėjai“, Vilnius, Alma littera, 2013.

Klausimai ir užduotys

1 Parašyk, kuriame žemyne gyvena mokiniai.

2 Kur vyksta pasakojimo veiksmas?

- (A) Drambliukų šėrykloje
- (B) Laukinėse džiunglėse
- (C) Drambliukų gydykloje
- (D) Drambliukų prieglaudoje

3 Kelių kibirų pieno per dieną reikia drambliukui, kai jis paauga?

- (A) Vieno
- (B) Dviejų
- (C) Trijų
- (D) Keturių

4 Pažymėk (✓) visas sukurto pieno mišinio drambliukams sudedamąsias dalis.

- ☐ Karvės pienas
- ☐ Moters pienas
- ☐ Saldus kondensuotas pienas
- ☐ Grietinėlė
- ☐ Bananai
- ☐ Džiunglių žolės
- ☐ Vitaminai

5 Kodėl, tavo nuomone, mokiniai pritilo, išgirdę pasakojimą apie tai, kiek pieno per dieną reikia augantiems drambliukams?

6 Ką tekste nusako šie žodžiai: *kriuksėjimas, spygavimas, straublio ir uodegos mostai, trimitavimas*?

- Ⓐ Dramblių žaidimus
- Ⓑ Dramblių bendravimą
- Ⓒ Dramblių maitinimąsi
- Ⓓ Dramblių pamėgdžiojimus

7 Parašyk **vieną** žodį, kaip tekste vadinami drambliukai, atėję į laukinių dramblių būrį.

8 Tekste parašyta: *Seniai visada ką nors išmintingo papasakoja*. Parašyk, kas tie *seniai*.

9 Parašyk, kuo Džozefas reikšmingas dramblių gyvenime.

10 Remdamasis tekstu, parašyk, kas sieja kūdikius ir mažus drambliukus.

11 Iš ko prieglaudos darbuotojai supranta, kad drambliukai jau gali gyventi džiunglėse?

- 12 Kaip manai, ar drambliukas, atvestas į laukinių dramblių būrį, jaučiasi vienišas? Pažymėk (✓) pasirinktą atsakymą.

Taip ☐ Ne ☐

Remdamasis tekstu, paaiškink savo pasirinkimą.

- 13 Tekste rašoma, kad *drambliai labai protingi*. Remdamasis tekstu, pažymėk **netinkantį** šio teiginio įrodymą.

- (A) Drambliai supranta apie gyvenimą ir mirtį.
(B) Drambliai nuspėja žmogaus ketinimus.
(C) Drambliai prisitaiko gyventi džunglėse po vieną.
(D) Drambliai puikiai susikalba su kitais drambliais.

- 14 Kodėl daktaras Džozefas nesupranta **visos** dramblių kalbos?

- 15 Tekste rašoma, kad drambliai, eidami per džungles dieną ir naktį, gali nueiti net pusantro šimto kilometrų. Kokia savybė šiuo atveju būdinga drambliams?

- (A) Išvermingumas
(B) Smalsumas
(C) Rūpestingumas
(D) Gudrumas

- 16 Remdamasis tekstu, parašyk, kokio pavojaus norėdamas išvengti laukinis dramblys nusišuka nuo žmogaus.

- 17 Teksto pradžioje vaikai smagiai bendravo su drambliais, o pabaigoje viena mergaitė pravirko. Kodėl, tavo nuomone, taip pasikeitė vaikų nuotaika?

18 Pažymėk (✓) visus požymius, tinkančius šiam tekstui.

- ☐ Aprašomi įvykiai.
- ☐ Vyksta stebuklai.
- ☐ Faktai tik iš enciklopedijos.
- ☐ Kalbasi veikėjai.
- ☐ Yra vaizdingų posakių.

19 Pažymėk posakį, kuris geriausiai nusako teksto pagrindinę mintį.

- (A) Be namų negerai.
- (B) Tu rodai širdį, o jis – uodegą.
- (C) Gražus, kaip piene maudytas.
- (D) Žiba kaip žaltys, ėda kaip dramblys.

Atidžiai perskaityk tekstą ir atlik užduotis.

BULVIŲ TRAŠKUČIAI

Įdomu...

Pasakojama, kad bulvių traškučiai buvo išrasti 1853 metais Jungtinėse Amerikos Valstijose, Niujorko valstijoje, Saratogos mieste. Tai įvyko vienoje kavinėje prie ežero, kai išrankus klientas kelis kartus į virtuvę grąžino lėkštę keptų bulvių, pageidaudamas, kad jos būtų ploniau supjaustytos ir ilgiau kepamos. Virtuvėje šeimininkavo virėjas Džordžas Krumas. Jis buvo blogos nuotaikos ir nutarė pamokyti nepatenkintą pietautoją. Virėjas labai plonai supjaustė bulves ir kepė tol, kol jos virto banguotais traškučiais. Tada dar užbėrė druskos ir pateikė svečiui, manydamas, kad bulvės jam nepatiks. Visi labai nustebė, kai lankytojas užsisakė dar daugiau taip pagamintų bulvių.

Greitai pasklido garsas apie tas traškas bulves. Jos buvo žinomos Saratogos traškučių vardu.

Ar žinai?

Kad ir kaip būtų reklamuojami bulvių traškučiai, juose nerasite baltymų, vitaminų, mikroelementų. Bet juose yra labai daug riebalų ir maisto priedo natrio glutamato, skirto apetitui žadinti.

Bulvių traškučių negalima valgyti vaikams iki septynerių metų, ypač tiems, kurie yra linkę priaugti svorio, sirgti skrandžio ir žarnyno uždegimais, kurių dantys jau yra pažeisti ėduonies.

Klausimai ir užduotys

1 Kas išrado bulvių traškučius?

- Ⓐ Kavinės šeimininkas
- Ⓑ Nepatenkintas pietautojas
- Ⓒ Kavinės virėjas
- Ⓓ Vietos poilsiautojai

2 Remdamasis tekstu, parašyk, kodėl traškios bulvytės buvo pavadintos *Saratogos traškučiais*.

3 Kodėl, tavo manymu, Džordžas Krumas galėjo būti blogos nuotaikos? Atsakydamas remkis tekstu.

4 Remdamasis tekstu, įrašyk, ko trūksta, kad būtų pagaminti bulvių traškučiai.

1. Bulvės plonai
supjaustomos.

2. _____

3. Pabarstomos
druska.

5 Ar virėjui pavyko pamokyti išrankųjį klientą? Pažymėk (✓) pasirinktą atsakymą.

Taip ☐ Ne ☐

Remdamasis tekstu, pagrįsk savo pasirinkimą.

6 Remdamasis tekstu, parašyk, kodėl, suvalgius bulvių traškučių, jų norisi dar.

7 Parašyk du dalykus, kuriuos sužinojai perskaitęs tekstą apie bulvių traškučius.

1. _____
2. _____

S
4

4